

Universal Declaration of Human Rights - Maltese

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

L-ISTQARRIJA UNIVERSALI DWAR IL-JEDDIJDIET TAL-BNIEDEM

Kwalunkwe referenza għall-maskil, f'din l-Istqarrija qed tirreferi wkoll għall-femminil.

DAHLA

Billi l-gharfien tad-dinjità proprja tal-membri kollha tal-familja umana u tad-drittijiet tagħhom ugwali li ma jistgħux jittehdulhom hu s-sies tal-helsien, tal-haq u tal-paċi fid-dinja,

Billi t-tkasbir u ż-żebli tal-jeddijiet tal-bniedem għadu magħhom għemejjel kiefra li wegġġghu l-kuxjenza tal-umanità, u l-miġja ta' dinja fejn il-bnedmin ikunu hielsa li jikkellmu u jemmnu, mehlusa mill-biża' u mill-miżerja, kienet proklamata bħala l-oghla xewqa tal-bniedem,

Billi hu essenzjali li l-jeddijiet tal-bniedem ikunu mharsa bil-hakma tal-liġi biex il-bniedem ma jkunx imġiegħel, fl-aħħar mill-aħħar, li jkun kontra t-tirannija u l-moħqrija,

Billi hu essenzjali li jkun imhegġeg l-iżvilupp ta' relazzjonijiet ta' hbieb bejn il-ġnus,

Billi fl-Istatut il-popli tal-Ġnus Magħquda xandru mill-ġdid il-fidi tagħhom fil-jeddijiet fundamentali tal-bniedem, fid-dinjità u s-siwi tal-persuna umana, fil-jeddijiet ugwali tar-ġiel u tan-nisa, u qatghuha li jgħibu 'l quddiem il-progress soċjali u jgħolqu kondizzjonijiet aħjar tal-hajja f'libertà akbar,

Billi l-Istati Membri wiegħdu biex, flimken mal-Organizzazzjoni tal-Ġnus Magħquda, jiżguraw ir-rispett universali u effettiv tal-jeddijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali,

Billi fehma komuni ta' dawn il-jeddijiet u l-libertajiet hi tal-akbar importanza għat-twettiq shih ta' din il-wegħda,

Għaldaqstant, l-ASSEMBLEA ĠENERALI xxandar DIN L-ISTQARRIJA UNIVERSALI DWAR IL-JEDDIJDIET TAL-BNIEDEM bħala għan komuni biex jintlaħaq mill-popli u mill-ġnus kollha, halli kull bniedem u kull organu tas-soċjetà, billi jzommu dejjem quddiemhom din l-istqarrija, ihabirku biex bit-tagħlim u bl-edukazzjoni jgħibu 'l quddiem ir-rispett għal dawn il-jeddijiet u l-libertajiet u biex jiżgurawhom, b'miżuri progressivi nazzjonali u internazzjonali, l-gharfien u l-harsien universali u effettiv, kemm fost il-popli tal-Istati Membri nfushom, kif ukoll fost dawk tal-artijiet taht il-ġuriżdiżżjoni tagħhom.

L-Artiklu 1.

Il-bnedmin kollha jitwiellu hielsa u ugwali fid-dinjità u d-drittijiet. Huma mogħnija bir-raġuni u bil-kuxjenza u għandhom iġibu ruħhom ma' xulxin bi spirtu ta' aħwa.

L-Artiklu 2.

Kulhadd hu intitolat għal dawn il-jeddijiet u l-libertajiet imxandra f'din l-Istqarrija, bla ebda għażla, bħal ta' razza, lewn, sess, ilsien, reliġjon, opinjoni politika jew kull

opinjoni ohra, origini nazzjonali jew soċjali, proprjetà, twelid jew kull qaghda ohra.

Mhux biss, iżda l-ebda ghażla m'ghandha ssir fuq bażi tal-qaghda politika, ġuridika jew internazzjonali tal-pajjiż jew territorju li minnu tiġi l-persuna, kemm jekk tkun indipendenti, kemm jekk tkun fdata lil xi pajjiż ieħor, kemm jekk ma jkollhiex gvern tagħha kif ukoll jekk ikollha xi limiti ohra fis-sovranià tagħha.

L-Artiklu 3.

Kull bniedem għandu l-jedd għall-ħajja, għall-ħelsien u għas-sigurtà tal-persuna tiegħu.

L-Artiklu 4.

Ħadd m'għandu jinżamm il-sir jew fi stat li jixbah lil dak ta' l-sir. L-iskjavitù u n-negozju tal-ilsiera fl-għamliet kollha tagħhom m'għandhomx jithallew isiru.

L-Artiklu 5.

Ħadd m'għandu jingħata tortura jew kastig jew trattament aħrax, li ma jixraqx lill-bniedem jew li jbaxxih.

L-Artiklu 6.

Kulhadd għandu l-jedd li jintgħaraf kullimkien bħala persuna quddiem il-liġi.

L-Artiklu 7.

Kulhadd huwa ndaqs quddiem il-liġi u għandu l-jedd, bla ebda ghażla, għal protezzjoni ugwali mil-liġi. Kulhadd għandu l-jedd għal protezzjoni ndaqs kontra kull ghażla li tikser din l-Istqarrija u kontra kull provokazzjoni għal ghażla bħal din.

L-Artiklu 8.

Kulhadd għandu l-jedd quddiem it-tribunali nazzjonali kompetenti għal rimedji effettivi kontra l-ksur tal-jeddijiet fundamentali li lilu huma magħrufa mill-kostituzzjoni jew mil-liġi.

L-Artiklu 9.

Ħadd m'għandu jithalla jkun imħarrek, miżmum il-ħabs jew itturufnat għalxejn b'xejn.

L-Artiklu 10.

Kulhadd għandu l-jedd b'ugwaljanza sħiħa li jkun mismugħ bil-ħaqq u fil-pubbliku minn tribunal indipendenti u imparzjali, li jiddeċiedi l-jeddijiet u d-dmirijiet tiegħu jew xi akkuża kriminali kontrieh.

L-Artiklu 11.

1. Kull min hu mixli bi htija li jisthoqqilha kastig għandu l-jedd li jkun meqjus bla htija sakemm il-htija tiegħu tkun pprovata skont il-liġi fi proċess pubbliku li fih ikollu l-garanziji kollha meħtieġa biex jiddefendi ruħu.

2. Ħadd m'għandu jkun ikkundannat minħabba għemil jew tħollija ta' għemil, li fiż-żmien meta twettqu ma kinux htijiet li jisthoqqilhom kastig skont il-liġi nazzjonali jew

internazzjonali. Lanqas m'ghandu jinghata kastig ikbar minn dak li kien jinghata meta twettqet il-htija.

L-Artiklu 12.

Ħadd m'ghandu jkollu ghalxejn b'xejn indhil fil-hajja privata tieghu, fil-familja tieghu, f'daru jew fl-ittri tieghu, u lanqas m'ghandu jbati minn attakki fuq l-unur u l-fama tieghu. Kulhadd ghandu l-jedd għall-protezzjoni mil-liġi kontra kull indhil jew attakki bħal dawn.

L-Artiklu 13.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jmur bil-libertà minn imkien għal iehor u li jagħzel fejn joqgħod 'il ġewwa mill-fruntieri ta' kull Stat.

2. Kulhadd ghandu l-jedd li jhalli pajjiż, ukoll dak tieghu, u li jerga' lura fih.

L-Artiklu 14.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jfittex u jgawdi f'pajjiżi ohra l-kenn mill-persekuzzjoni.

2. Dan il-jedd ma jistax jintuża fil-każ ta' persekuzzjonijiet fondati tassew fuq htija kontra l-liġi komuni jew fuq għemejjel kontra l-għanijiet u l-prinċipji tal-Ġnus Magħquda.

L-Artiklu 15.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għan-nazzjonalità.

2. Ħadd m'ghandu jkun imċaħħad ghalxejn b'xejn min-nazzjonalità tieghu, lanqas mid-dritt li jbiddilha.

L-Artiklu 16.

1. L-irġiel u n-nisa li għandom l-età tagħhom taż-żwieġ, għandhom il-jedd jizzewġu u jwaqqfu familja minghajr xkiel minħabba r-razza, in-nazzjonalità jew ir-religjon tagħhom. Huma għandhom jeddijiet indaqs għaž-żwieġ, matul iż-żwieġ u meta dan jinħall.

2. Iż-żwieġ m'għandux isir minghajr il-ftehim ħieles u sħiħ taż-żewġ għarajjes.

3. Il-familja hi l-element naturali u fundamentali tas-soċjetà u għandha l-jedd għall-protezzjoni mis-soċjetà u mill-Istat.

L-Artiklu 17.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għall-proprjetà, kemm tieghu waħdu kif ukoll bi sħab m'ohrajn.

2. Ħadd m'ghandu ghalxejn b'xejn ikun imċaħħad minn ġidu.

L-Artiklu 18.

Kulhadd ghandu l-jedd għal-libertà tal-ħsieb, tal-kuxjenza u tar-religjon; dan il-jedd iħaddan il-libertà li wiehed ibiddel ir-religjon jew il-konvinzjoni tieghu u li jkun ħieles, kemm waħdu jew m'ohrajn, fil-beraħ jew fil-privat, jistqarr ir-religjon jew il-konvinzjoni tieghu fit-tagħlim, fl-għemejjel, fil-qima u fil-harsien tieghu.

L-Artiklu 19.

Kulhadd ghandu l-jedd ghal-libertà li jżomm l-opinjoni tieghu u li jfissirha; dan ihaddan il-jedd li wiehed iżomm opinjonijiet minghajr indhil u li jkun jista' jfittex jirċievi u jgħaddi tagħrif u ideat bil-mezzi li jidhirlu, irrispettivament mill-fruntieri.

L-Artiklu 20.

1. Kulhadd ghandu l-jedd ghal-libertà li jiltaqa' u jissieheb ma' oħrajn fil-paċi.
2. Hadd m'ghandu jkun imġiegħel li jissieheb f'xi għaqda.

L-Artiklu 21.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jiehu sehem fil-gvern ta' pajjiżu, direttament jew permezz ta' rappreżentanti magħżula bil-libertà.
2. Kulhadd ghandu l-jedd ugwali li jidhol għas-servizzi pubbliċi ta' pajjiżu.
3. Ir-rieda tal-poplu għandha tkun is-sies tal-awtorità tal-gvern; din ir-rieda għandha tintwera f'elezzjonijiet ġenwini li għandhom isiru minn żmien għal żmien li fihom jivvota kulhadd b'vot indaqs u sigriet jew inkella skont proċeduri bħallhom li jiżguraw il-libertà tal-vot.

L-Artiklu 22.

Kulhadd, bħala membru tas-soċjetà, ghandu l-jedd għas-sigurtà soċjali u ghandu l-jedd li jissodisfa, permezz tal-isforz nazzjonali u l-koperazzjoni internazzjonali u skont l-organizzazzjoni u r-riżorsi ta' kull Stat, il-jeddijiet ekonomiċi, soċjali u kulturali li minghajrhom ma jistax iżomm id-dinjità tieghu u jiżviluppa bil-libertà l-personalità tieghu.

L-Artiklu 23.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għax-xogħol, għall-għażla hielsa tal-impjieg, għal kondizzjonijiet ta' xogħol ġusti u favorevoli u għall-protezzjoni mill-qgħad.
2. Kulhadd, bla ebda għażla, ghandu l-jedd għal h̄las indaqs għal xogħol indaqs.
3. Kull min jahdem ghandu l-jedd għal h̄las ġust u favorevoli li jiżgura lilu u lill-familja tieghu għajxien li jixraq lid-dinjità umana, u li jkun miżjud, jekk jehtieg, minn kull mezz ieħor ta' protezzjoni soċjali.
4. Kulhadd ghandu l-jedd jifforma trade unions u jissieheb fihom għall-protezzjoni tal-interessi tieghu.

L-Artiklu 24.

Kulhadd ghandu l-jedd għall-mistrieħ u għall-btajjel, kif ukoll għal limitazzjoni ta' h̄in raġjonevoli ta' xogħol u għal vaganzi perjodiċi mħallsin.

L-Artiklu 25.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għal livell ta' hajja suffiċjenti biex jiżguralu saħhtu, għajxien tajjed għalih u għall-familja tieghu, speċjalment f'dak li hu ikel, ilbies, dar, kura medika kif ukoll servizzi soċjali meħtieġa; ghandu wkoll il-jedd għas-sigurtà f'każ ta' qgħad, mard, mankament, irmulija, xjuħija u fil-każi l-oħra meta minhabba ċirkostanzi li ma jkollux kontroll fuqhom jitlef il-mezzi tal-għajxien.

2. L-ommijiet u t-tfal għandhom il-jedd għall-kura u għal għajjnuna speċjali. It-tfal kollha, kemm jekk twieldu fiż-żwieġ u kemm barra minnu, għandhom igawdu l-istess protezzjoni speċjali.

L-Artiklu 26.

1. Kulhadd għandu l-jedd għall-edukazzjoni. L-edukazzjoni għandha tkun b'xejn, għall-inqas fil-grad elementari u fundamentali tagħha. L-edukazzjoni elementari għandha tkun obbligatorja. L-edukazzjoni teknika u professjonali għandu jkun jista' jagħmel użu minnha kulhadd; l-edukazzjoni universitarja għandha tkun miftuħa b'mod uguali għal dawk kollha li jisthoqqilhom.

2. L-edukazzjoni għandu jkollha bħala għan l-iżvilupp shih tal-personalità umana u li ssahha ir-rispett għall-jeddijiet u għal-libertajiet fundamentali tal-bniedem. Għandha thegheg il-ftehim, it-tolleranza u l-ħbiberija fost in-nazzjonijiet, ir-razez jew il-gruppi reliġjużi kolha u għandha tmexxi 'l quddiem il-hidmiet tal-Ġnus Magħquda għaž-żamma tal-paċi.

3. Il-ġenituri għandhom l-ewwel jedd li jagħzlu l-għamla ta' edukazzjoni li tinghata 'l uliedhom.

L-Artiklu 27.

1. Kulhadd għandu l-jedd li jiehu sehem bil-libertà fil-ħajja kulturali tal-komunità, li jgawdi l-arti u li jaqsam fil-progress xjentifiku u fil-ġid li jġib miegħu dan il-jedd.

2. Kulhadd għandu l-jedd li jkollu l-protezzjoni għall-interessi morali u materjali tiegħu meta jkun l-awtur ta' produzzjoni xjentifika, letterarja jew artistika.

L-Artiklu 28.

Kulhadd hu intitolat għal ordni soċjali u internazzjonali li fih il-jeddijiet u l-libertajiet imxandra f'din l-Istqarrija jkun jistgħu jitwettqu tassew.

L-Artiklu 29.

1. Kulhadd għandu dmirijiet lejn il-komunità li fiha biss jista' jwettaq l-iżvilupp hieles u shih tal-personalità tiegħu.

2. Fit-thaddim tal-jeddijiet u tal-libertajiet tiegħu, kull wiehed għandu jkollu biss dawk il-limitazzjonijiet li jiġu mil-liġi, li għandha biss bħala għan li tiżgura l-għarfien u r-rispett għall-jeddijiet u l-libertajiet tal-oħrajn u li tissodisfa dak li għustament jitolbu l-morali, l-ordni pubbliku u l-ġid komuni f'soċjetà demokratika.

3. Dawn il-jeddijiet u l-libertajiet ma jistgħu fl-ebda każ jithaddmu kontra l-għanijiet u l-prinċipji tal-Ġnus Magħquda.

L-Artiklu 30.

Xejn f'din l-Istqarrija ma jista' jkun mifhum li jagħti lil xi Stat, għaqda jew persuna l-jedd li tagħmel xi hidma jew li twettaq xi għemil bil-għan li teqred xi jeddijiet jew libertajiet li huma mxandra hawnhekk.